



## دلاره قهره داغی و سوهرابی سپهری له بازن

(PP 205 - 219)

پ.ی.د. سافییه محهمه دههمه

بهشی كوردی، كۆلیژی پهروه دهی بنه رته زانکۆی پا په رین

[safya.kurde@uor.edu.krd](mailto:safya.kurde@uor.edu.krd)

بلاو كرده وه : 2020/10/29

DOI: <https://doi.org/10.31972/jickpl19.14>

### (پوخته ی توژی نه وه)

هه موو ده قیگی نه ده بی خاوه ن سیما و تایه تمه ندی دیاریکراوی خۆیه تی، نه مه ش پاسته وخۆ په یوه سه ته به شیواز و ژیا نی خاوه ن ده ق و نه و قو ناغه نه ده بییه ی ده قه که ی ئییدا هاتۆته کایه وه؛ بۆیه ش ده قی لیکجیاواز و هه مه چه شن بوونیان هیه سه ره پای بوونی چه ن دین خالی هاوبه ش. قوتابخانه و پسپۆرانی به راوردکاری هۆکار و که نال گه لیک هه مه جو ریان ده ستنبشان کردوون، که سه رچاوه ی گه شه سه ندن و له دا یکی بوونی ده قی نه ده بی دا هینته رانه ن، که هه ندیکجار به ئاشکرا و زۆربه ی کاتیش له میانه ی شیکردنه وه و تیرپامان له سه رجه م په هه ند و پیکهاته ی ناوه کی و ده ره وه ی ده قه نه ده بییه کان، په خنه گر و توژی زه ران ده گه نه نه و نه جنامه. نوسه ر هه رگیز ناتوا بیت کارتی کراو نه بیت و دوور بیت له و هۆکاره ده روونی و ئاراسته و شه پۆله هزی و نه ده بییه نه ی، که له چوارده وریدا خوول ده خو ن. ئییه دوای تیرپامان و ته ته له کردنی ده قه کانی هه ردوو شاعیر گه یشتینه چه ن دین سه ره داوی گرنگ و سه ره کی له م بواره دا و نه م توژی نه وه په یه مان له م سو نکه یه وه به نه جام گه یاندوو ه. ب ن باسکردن و گه پانه وه بۆ باسکردنی نه ده بی به راوردکاری و له پینا خو به دوورگرتن له بابه ته تیورییه کان پاسته وخۆ به شیوه یه کی پوخت و زانستیانه هه ولمانداوه باس له دوو بابه تی سه ره کی و گرنگی کاریگه ربوونی شاعیری نو یخوازی کورد (دلاره قهره داغی) به شاعیری فارس (سوهرابی سپهری) بکه ین، یه که میان: نه و که نال و هۆکارانه ی بوونه ته سه رچاوه ی دروستبوون و گواسته نه وه ی کاریگه ربوونه که، دووه میشیان: نه و نه دگار و سیما یانه ی کاریگه ربوونی (دلاره قهره داغی) به (سوهراب) ده رده خه ن، له رووی پو خسار و ناوه رۆکه وه؛ بۆیه به شیوه یه کی پراکتیکی چه ن دین ده قمان وه رگرتوه له به ره مه کانی هه ردوو شاعیر و به راوردمان کردوون. توژی نه وه که به چه ن خالیگ نه و نه جمانه ی خستوونه روو، که به ده ستی هینا ون، که کو تا پشدا لیستی نه و سه رچاوا نه ی سو دیان لیوه رگی راوه و پوخته ی توژی نه وه که به زمانه کانی عه ره بی و ئینگیزی خراونه ته روو.

وشه گرنگه کان: شاعیر، به راورد، کاریگه ربوون، که نال، ده قی شاعیری.

### ده ستیپک:

نه ده بی به راوردکاری وه ک لقیگی گرنگی نه ده بییه تاناسی، به هه موو قوتابخانه و ئاراسته و شه پۆله جیاوازه کانییه وه نه رک و کاری سه ره کی به راوردکردنی به ره مه ی دوو نوسه ره، نه مه ش له بواری نه ته وه یی و جیهانی سوود به هه ردوو نه ده به که ده گه ییتیت. ((له بواری نه ته وه یی شاره زا بی په یادکردن له نه ده بیاتی بیگانه و به راوردکردنی به نه ده بیاتی نه ته وه یی ده بیته هوی که مبوونه وه ی ده مارگیری بۆ زمان و نه ده بی نه ته وه یی، زۆرجاران ده مارگیری کو پیرانه و پ ن له خو ده رچوون بوونه ته هوی گو شه گیربوونی زمان و نه ده بی نه ته وه یی و دووره په ریزی له ته ورته مانی هزی و پو شنبیری سوود به خش)) [ئیبراهیم نه حممه د: 17]، به رده ستبوونی نه مه ش له ریگه ی باسکردن و دۆزینه وه ی هه موو نه و خاله هاوبه ش و جیاوازه یه، که ده قه کان هه یانه و نه مه ش له نه جمانی کارتی کردن و کاریگه ربوونی نووسه ر و شاعیران به یه کتر سه رچاوه ی گرتوه. به ره مه ی نه ده بی زا ده ی نه و تبه زرین و تیرپامانه تایه تییه ی خاوه نه که یه تی، که له هه مبه ر دیارده و گو پیرانه کان و سه روست و ژینگه ی کو مه لایه تی و داب و نه ریته کان هه یه تی؛ بۆیه ده قی نه ده بی کاتیک ناسنامه ی خو ی له و چوارچۆیه وه ره ده گری ت به رده و امیش له گه ل هه لومه رجه کان خو ی ده گو نجتییت و گو پیرانکاری ئییدا به دی ده کری ت.

نه م توژی نه وه یه هه ولتیکی به راوردکاریه له ئیوان ده قه شیعییه کانی هه ردوو به رگی دیوانی (جاده ی میخه ک) ی (دلاره قهره داغی) و شاعیری فارس (سوهرابی سپهری) ، به پی میتۆدی شیکاری به راوردکاری هه ولده ده ی توژی نه وه که مان له دوو بابه تی سه ره کی و گرنگ و پیوسته خو از کو تایی نین، نه وانیش باسکردن و دۆزینه وه ی نه و که نالانه ی کاریگه ری (سوهراب) یان بۆ سه ر (دلاره قهره داغی) گواسته ته وه، له گه ل به راوردکردنی ده قه کانی هه ردوو ک شاعیر له رووی پو خسار و ناوه رۆکه وه.

توژی نه وه که زیاتر به لای پراکتیکیدا په لپه اویشتوه، به ئامانجی خو به دوورگرتن له هه موو نه و وه و نوسین و چه مکه سوا و دوو باره بووانه ی له باره ی نه ده بی به راوردکاری و بنه ماکان و قوتابخانه و ئاراسته کانی بوونیان هه یه، نه ری تی ژیا نامه ی شاعیره کانیشمان وه لاناوه و زیاتر له پینا وه به زانستی کردن و سنوره بندی و پوختی توژی نه وه که هه نگاومان ناوه.



### 1-1: كەنالەکانی کارتێکردن و کاریگەربوونی (دلاوەر قەرەداغی) بە (سۆهرا بی سیپهری):

ئەدەب بەرھەمی تاکە، لەگەڵ ئەوێ پەنگدانەوهی ناخ و ھەست و سۆزی خاوەنەکەیتە بەلام ھاوکات مۆرکی سەر دەم و قۆناغ و ژینگەکەشی پێوە دیارە. (ھیبۆلیت تین) ئاماژە بەوە کردوو، کە پەگەز و دەوروبەر و سەر دەم سەنەمان جیاوازی نیوان ئەدەبیاتیەکان بەرھەم دێن، بەلام بە شێوەیەکی پەھاش نا بەلکو ژینگە و دەوروبەر و سەر دەمی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری لە نیوان چەند نەتەوێیەکاندا ھاوبەشە و ھەیکە ئەو لەیە کچوونە وادەکات، کە دەقە ئەدەبییەکانیش خالی ھاوبەش و وێکچوونیان تێدا روویدات [ئیبراھیم ئەحمەد: 07]. قوتابخانەکانی ئەدەبی بەراوردکاری زەمەنیکە ئەوێیان سەلماندوو، کە ھەردوو بنەمای بەراوردکردن، کە خۆیان لە کارتێکردن و کاریگەر بووندا دەدۆزێنەو، پەیوەستەن بە کۆمەڵێک کەنال و رێگاگەلی ھەمەچەشن.

شاعیر و نووسەرانی زۆربەیی جار بە رێگەیکە یان رێگەیکە ھەمەجۆر کاریگەر دەبن بە یەکتەر و ئەو کارتێکردنەشیان لە چوارچێوەی داھێنانەکانیان دەردەکەوێت پڕۆزە و ناست و چەشتی کەنالەکەش لە نووسەرێک بۆ نووسەرێکی تر دەگۆرێت. ئەوێ ئیمە ئیبینیمان کردوو ئەم کەنالانە کارتێکردنی دەقەکانی (سۆهرا بی) بۆ (دلاوەر قەرەداغی) گواستوونەو بە واتایەکی تر (دلاوەر قەرەداغی) لە رێگەیکە ئەم کەنالانەو کاریگەری (سۆهرا بی) لەسەر بوو، کە بریتین لە:

1- **نوێگەری بوون لە داھێنان و تێرامانی نوێ:** نوێخوازی و ھەولدان بۆ ھاوچەرخییوون کەنالێکی گرنگی کاریگەر بوونی نووسەرانی، چونکە بە تێھزین و روانین بۆ دیدگای نووسەر و شاعیرانی نەتەوێکانی تر و خۆبەدەستی دەقە ھاوچەرخەکان پاستەوخۆ کارتێکراو دەبن، نموونەیی زیندوو لە ئەدەبی کوردیمان ھە: کاریگەر بوونی گۆران و شیخ نوری و پیرەمێرد بە ئەدەبیاتی نوێی تورکی و پاستەوخۆ پەنگدانەوهی کاریگەری ئەو ئەدەبیاتیە بە دەقەکانیانەو.

(دلاوەر قەرەداغی) یەکیکە لەو دەنگانەیی ھەمیشە بەدوای نوێبوونەو و گۆرانکاری ریشەیی دایە، بۆیە (رێبین ھەردی) لەم بارەیی دەلێت: (( دلاوەر ئەو دەنگیکە کە بێ خۆبەدەستی ئەستەم بە وردی لە ھەموو ئەزمونی ئەم نەتەوێ تازەیی تێگەین و... تێگەشتن لە قۆناغی تازەیی ئەدەبی کوردی، بە بێ خۆبەدەستی دلاوەر قەرەداغی، خۆبەدەستی ھەیکە کەموکۆر و لاوازە)) [دلاوەر قەرەداغی: جادەیی مێخە، 2: 18]، ھۆکاری ئەوێش بۆ ئەو جیھانییەیی شاعیر دەگەرێت، کە لە ئەنجامی ژیان لە دەرهوێ ولات و تیکەڵبوون بە کلتورە جیاوازەکان و جیھانی ئەدەبی نوێی لای بەرھەماتوو.

2- **کاریگەر بوونی شاعیر بە ھەموو دەقیکی ئەدەبی جوان و ئیستاتیکی ئامیز:** تێروانی خودی نووسەر زۆر گرنگی بۆ ئەدەب و ھونەر، ژیان، رووداوێکانی ناو کۆمەڵگا و ئەو قۆناغی تێیدا دەگوزەرێت، دانپێدانانی خودی نووسەریش بە کاریگەر بوونی بە نووسەرانی تر کەنالی بنەرەتی بەراوردکردنە (عەزیز گەردی) زۆر بە وردی باس لەو دەقەکان، کە بەرھەم و شاکاری بەرز کار لە ئەدەبی نەتەوێ تر دەکەن و ((شۆینی کارتێکردنەکەشی کەم تا زۆر بە گۆرێ زەوق و چەشە و بەھرە و توانای نووسەرەکەو بە ئەدەبەکەو دیارە و... ئەگەر وێکچوونەکەیی ئێو دوو بەرھەمەکە پێکەوت بێ و کەس ئاگای لە کەس نەبوو بێ لێکۆڵینەوھەکە ناکەوێتە خانەیی بەراوردی زانستی)). [عەزیز گەردی: 61]. ئیمەش لە ئەنجامی دواندنی شاعیر خۆی ئەوێمان زۆر بە روونی بۆ دەرکەوت، چونکە (دلاوەر قەرەداغی) ھەمیشە، ھەیکە داھێنەرێکی بە توانا دەلێت: ((من بە ھەموو شیعریکی جوان یان بە لای خۆمەو جوان بوو، کاریگەر بووم... بە سۆھرا بی و زۆری تریش لە شاعیرانی فارس و عەرەب و تورک و سوید و فەرەنسا کاریگەر، شاعیر دەتوانێ لە گوندەکەیی خۆیو بە شاعیرێکی تر لەو پەری دنیا کاریگەر بێت)) [دلاوەر قەرەداغی: دیداری 1].

3- **ئاوارەبوونی شاعیر بۆ ولاتی ئێران و ژیا نی لەو ولاتە:** دەتوانین بڵین کۆچ و بەسەربردنی ژیان لە ولاتێکی جیا لە نیشتمانی خۆت یەکیکە لە کەنالە ھەرە دیار و سەرھەکیەکانی دروستبوون و سەرھەلانی کارتێکردن لە لایەن نووسەرانیو؛ (چونکە بەلگەیکە سەلمینراوی حاشا ھەلنەگر، کە ئەو نووسەرە فێری زمانی ئەو ولاتە بوو و بەرھەم ئەدەبییەکانی بەرچاوکەوتوو و خۆبەدەستیو). [ئیبراھیم ئەحمەد: 01]، بەمەش توێژەر و خۆبەر بە تەواوی دنیای دەبن لە ئەنجامی زانستی بوونی کارەکەیی. ھۆکاری ئەو کۆچکردنەش زۆربەیی جار (بەھۆی شلەژانی باری ئابووری و سیاسی و کۆمەڵایەتی و دروست دەبێت و نووسەرانی رووبەرپووی باری پۆشنییری ئەو ولاتە دەبنەو و دەکەونە ژێر کاریگەرییان، چونکە ھەر زوو بۆیان دەردەکەوێت، کە ئەم دنیا نوێیە زۆر شتی نوێ و بە سودی تێدایە، کە ئەوان نەیان دیو و پێنەگەشتوون، ھەندێک جاریش ئەو نووسەرانی ئاستی پۆشنییری و زانایی و لێکدانەوهی ژیرانەیان بەرزبێ و کاریگەرییان لەسەر ئەدەبیاتی ئەو نەتەوێ دەبێت، کە چوونەتە ناویان). [عەزیز گەردی: 60-66].

(دلاوەر قەرەداغی) یەکیک لە وێستگەکانی ژیا نی ولاتی ئێران بوو، ھەرەک دەلێت: ((من پەناھەندە بوومە لە ئێران)) [دلاوەر قەرەداغی: دیداری 1]؛ بۆیە دەقەکانی (سۆھرا بی) کاریاتیتێکردوو و ئەمەش لە دەقەکانیدا رەنگیانداو تەو.

### 1-2: بەراوردکردنی دەقە شیعرییەکانی (سۆھرا بی) لەگەڵ دەقە شیعرییەکانی (دلاوەر قەرەداغی).

دەق ئەو پێکھاتە زمانییە، کە خاوەن ئەدگار و بونیاتی تاییەت و دیاریکراوی خۆیتە و دەقی ئەدەبیش ئەوێ جیا دەکاتەو لە ھەردەقیکی زمانی و ئاسایی تر ئەو شیوازی دەرپرین و دارشتنەیت، کە ئیستاتیکییەت و نرخ و بەھایەکی ئەدەبی پێدەبەخشیێت.



ئیمه نامانه ویت باس له بنهما و لایهن و په هه نده کانی هاوچه رخیبوون بکهین لای ئەم دوو شاعیره؛ چونکه کاری توێژینه وه که مان نییه و له بونیاتی دهره وه و ناوهی دهقه کانیاندا بوونیکی به لگه نه ویسته و سه لمینراوه؛ بۆیه وهك سنوری توێژینه وه که مان دواي تیرامان و وردبوونه وه له دهقه شیعرییه کانی ئەم دوو شاعیره (دلاوه ر قهره داغی) له هه ندیک له دهقه کانیدا که وتۆته ژیر کاریگه ری (سوهراب)، به لام دهقه کانی شی خواهن ناسنامه ی تاییه تی خویان و له چه ندین لایهن و پیکهاته وه جیاوازیان له گه ل دهقه کانی (سوهراب) هه یه، ئەمه ش یه کیکه له خه سلته کانی دهق، چونکه ((ژماره یه ک ئاستی جوراوجور و ناویکچوو له (دهنگ و واتا و پیکهاته) وه له دهقدا بوونیان هه یه، تیرامان و خویندنه وهی دهقیش ته واوناویت ته نیا به کومه له شیکردنه وه یه کی شیوازی نه ییت، که هه موو نه و ئاستانه بگرته وه)). [محمد عزام: ۱۳]؛ بۆیه به راوردکردنی دهقه شیعرییه کانیان له چه ند خایکدا ده خه یه پروو:

**۱- فۆرم و قه باره ی شیعری:** شیعری هاوچه رخ تاراده یه که له پرووی فۆرمی دارشته وه قالی خوی وه رگرتوه، وهك بوونی دهقی درێژ و خۆنه به ستنه وه و وابه ستنه بوون به قالیکی جینگیر و دیاریکراو، ئەگه ر وردینه وه ده یینین، که (سوهراب) سه رجه م به ره مه کانی جگه له دهقی میحراب [سوهراب: ۱۴۲] و دهقی گزار [سوهراب: ۱۵۵] له خانیه ی شیعری درێژدان، دیوانه کانی (مسافر و صدای پای اب) هه مووی یه که دهقی درێژن، به لام چه ندین دهقی کورت لای (دلاوه ر قهره داغی) ده یینرین و کورتترین دهقی له سه له ت پیکهاته وه، وهك دهقی (بهش) و (تا)

(تا)

**هینمه خوش دهویت**

**که بیر له عیشقی ده که مه وه**

(تا) م لیدیت [دلاوه ر قهره داغی، ب: ۲: ۸۰]

(بهش)

**تۆ به شیکیت له من**

**به شیک هینده ی ژیان و**

**به شیک سی نه وه نده ی مردن** [دلاوه ر قهره داغی، ب: ۲: ۸۰]

**۲- زمانی شیعری:** زمانی شیعری هه ردووکیان ساده دهره که دهویت به لام له ناوه پروکدا واتای قوولیان هه لگرتوه و پرن له خواستن و په مز خوینهر به ئاسانی تیان ناگات، هه ندیک جاریش وشه و رسته و زاراوه ی پۆژانه ی باو به کارده هینن بۆ نمونه: (سوهراب) ده لیت:

**مادرم آن پایین**

**استکان ها را در خاگره شکمی شست**

**شهر پیدا بود:**

**رویش هندسی سیمان، آهن، سنگ.**

**سقف بی کفتر صدها اتوبوس.**

**گل فروش گل هایش رامی کرد حراج.**

**در میان دو درخت گل یاس، شاعری تابمی بست.**

**پسری سنگ به دیوار دبستان می زند.**

**کودکی هسته زردآلو را، روی سجاده بیرنگ پدر تف می کرد.**

**و بزای از "خزر" نقشه جغرافی، آب می خورد.** [سوهراب: ۱۸۱]

و شه کانی سادهن و نزیکن له و وشانه ی، که له ئاخوتی پۆژانه به کاریان ده هینین.

(دلاوه ر قهره داغی) ش له چه ندین دهقدا زمانیکی زور ساده و نزیک له زمان ئاسایی پۆژانه ی به کارهیناوه وهك:

**من بیزارم هاوپیتم**

**له سه ری سعات و**

**له سه ری مانگان و**

**له سه ری سالان**

**توره م له ئیمزای موچه وه رگرتن و**

**له دانیشتی ئیستعلاماته کانی سیاست** [دلاوه ر قهره داغی، ب: ۱: ۱۱۴]



وشه كان وشه ی ساده ی رۆژانه ن و شاعیر به كار بهیتانوان.

3- **دوو باره كردنه وه:** به كێكه له بنچینه كانی شیعریهت و چه ندين شیوازی هه مه جوړی هه یه و وهك ره گه زیكى شیعرى زۆربه ی كات (( بو پته وكردنی ئاوازی شیعره كه یان پته وكردن و به پیزكردنی مانا و ئه یه یه كانی ناو شیعره یان بو به هیزكردنی مانای راقه یی و لیکدانه وه ی هه ست و بیرى شیعره)) [عه زیزگه ردی، سه روا: 32]. دوو باره كردنه وه ئاستی (دهنگ و وشه و پرسته) ده گرتیه وه. دوو باره كردنه وه لای ئه م شاعیرانه بوته مۆركیكى ناو دهقه كانیان، به لام راده و ریزه ی جوړی دوو باره كردنه وه كان لای (دلاوه ر قه ره داغی) زیاترن. دوو باره كردنه وه ی ستوونی لای هه ردووك شاعیر زۆر به فراوانی ده بینریت به به راورد به جوړه كانی تر، بو نموونه: (سوه راب) له دیوانی (صدا پای اب) زۆرتین ریزه ی دوو باره كردنه وه ی به كار هیتناوه و ده لیت:

**من به مهمانی دنیا رفتم:**

من به دشت اندوه،

من به باغ عرفان،

من به ایوان چراغانی دانش رفتم

رفتم از پله مذهب بالا [سوه راب: 178].

(من به) چوار جار دوو باره كراوه ته وه. و (رفتم) سێ جار.

پدرم پشت دو بار آمدن چلچله ها، پشت دو برف،

پدرم پشت دو خوابیدن در مهتابی،

پدرم پشت زمان ها مرده است.

پدرم وقتی مرد. آسمان آبی بودند.

.....

.....

باغ ما در طرف سایه دانایی بود

باغ ما جای گره خوردن احساس و گیاه،

باغ ما نقطه بر خورد نگاه و قفس و آینه بود.

باغ ما، قوسی از دایره سبز سعادت بود. [سوه راب: 177].

له كوێله ی به كه مدا (پدرم پشت) چه ند جارێك دوو باره بوته وه و له كوێله ی دووه میشدا (باغ ما) له سه ره تای هه موو له ته كان دوو باره بوته وه.

وه ره با ده ستمان به سه راب بشۆین و

وهك دوو لاشه ی مۆمیاكراو

وهك دوو نه یزه کی شپزه

وهك دوو راهیبه ی زۆل

وهك دوو سیحربازی قاچاغ

ده ست بنیینه پشت سه رمان و

له سه ر به رزترین و ره قترین شه پۆل پالکه وین

کاپتن... چاو چه ند کال بووینه ته وه !

کاپتن... چاو چه ند چه ماوینه ته وه!

کاپتن... چاو چه ند رۆچووین! [دلاوه ر قه ره داغی، ب: 53].

شاعیر چه ندين وشه و پرسته ی له ئاستی ستوونی دوو باره كردوونه ته وه.

هیچ نه ماوه...هیچ

نه پاره، نه ئالتوون، نه پیتلاو

که ده گه یین



### هیچ نه ماوه...هیچ

نه خو شه ویستی، نه شیعری، نه ئاو

که ده گهین

هیچ نامینی...هیچ

هیچ نه ماوه...هیچ

هیچ نه مابوو...هیچ

-لێرهبه... سه ده په ککی تر دیمه وه

غهم مه خو سه ده په ک چ نییه

هه ر هینده ی زه مه نی سیگار کیشانی که

هه ر هینده ی زه مه نی گوێرا دێرانی که [دلاوه ر قه رداغی، ب: 1: 07].

ئه گه ر سه رنج له ده قه که بدهین، ده بی نی ن له ئاستی ستوونی و ئاسویی شاعیر چه ندین وشه و رسته و ده سته واژه ی دوو باره کردوونه ته وه.  
**4- سه فه رکردن:** به شیک له ژیا نی (سوه راب) گه شت و سه فه رکردن بووه و ((سه فه ری بو گه لیک ولاتی دنبا کردوو، وه ک: به رازیل، هیند، فه ره نسا، ئه لمانیا،  
 ئه فغانستان، به ریتانیا، ئیسپانیا، هو له نده، ئیتالیا، نه مسا، ئه مریکا، یونان، میسر)) [نازاد به رزنجی: 23]، ناو نی شان یه کیک له دیوانه کانی (موسافیر) ه، له  
 ته واوی ده قه که باس له به سه رهات و روژگاره کانی سه فه ری ئه و موسافیره ده کات. زۆر به ی کات باس له و شوێنا نه ده کات، که سه فه ری بو کردوون، شاعیر  
 به رده وام و به خه یالیش هه ر له سه فه ردایه و ده لیت:

هنوز در سفرم.

خیال می کنم

در اب های جهان قایقی است

و من- مسافر قایق- هزارها سال است

سرود زنده دریانوردهای کهن را

به گوش روزنه های فصول می خوانم

و پیش می رانم. [سوه راب: 203- 204].

(دلاوه ر قه رداغی) یش چه ندین ولات گه رپاوه و موسافیر بوون لای ئه ویش بوونی هه یه و وه ک: (به ختیار عه لی) ده لیت: ((له شیعری دلاوه ردا  
 هه می شه موسافیریک هه یه، که ناگاته جی، هه موو شیعره کان که سیک هه یه سه فه ر ده کات... که سیکه نه ده زانین له کوپه سه فه ر ده کات نه ده شانین به ره و  
 کوئ ده روات... موسافیریکه له دوخیک سه فه ریک هه می شه ییدا به و ناوه ستیت و قه تیش ناگاته جی)). [دلاوه ر قه رداغی، ب 1: 14]. به لام ئه م سه فه ره و  
 موسافیر بوونه ی (دلاوه ر قه رداغی) جباوازه و وه ک خو ی ده لیت: ((سه فه ری شاعیر گو له وه چنیکردنی کو ی ئه زموونیکه له خه ون و پامان و بی نی نه رهنگ و  
 تامکردنی شته کان له تروپکی مندالیتیاندا... سه فه ری شاعیر جووله ی رینگاگان و شوینگو رکی جینگاگانه له نئو خودی خویدا)). [دلاوه ر قه رداغی،  
 روژنامه ی کوردستان: 11]، موسافیر بوونی شاعیر زیاتر خه یالییه به ناو هه موو ئه و واقیعه نه ی تیاندا ژیاوه و بی ریان لیده کاته وه، سه فه رکردن بو گوند و شار و  
 ولاتی ئه و نوسه ر و شاعیرانه ی چیرۆک و رو مانه کانی خویندوونه ته وه و ده خوینتته وه؛ بو یه به رده وام له سه فه ردایه و شوینه که ی دیار نیه و په له یه تی.  
 بو نمونه: له کوپله یه کدا ده لیت:

ئێوارهیه ک

له م جاده ی میخه که دا

دل م ختوره ده کا و

دیت به سه رما

که باش وایه

زوو به زوو بچمه وه ماله وه

خیرا.... ده موچاویک بشوم



## قژێك دایینم

جانتاکه م بپچمه وه و

به په له.. تا درهنگ نه بووه

به پتی پیاده برۆم! [دلاوه ر قه ره داغی، ب ۲: ۱۵۶]

واتا شاعیر ئه وه نده به په له یه چاوه پێ ئه وه ش ناکات به ئۆتۆمبیل برۆت، به لکو هه رچی زووه سه فه ره که ی ده ست پێ بکات و به پیاده بکه وه ته پێ.  
 شاعیر له شیعریکی تردا ده لیت:

من مه سافیرم له جاده ی ئه م شاره

ساردانه دا

دتنبشتوو م و

له جامی سپی گلیسه که وه له ده ره وه ده نۆرم [دلا وه ر قه ره داغی، ب ۲: ۲۴۲].

شاعیر خو ی و مه نفا ده کاته یه ک و ده لیت:

من و مه نفا هه میشه له سه ر سه فه رین

به هه ردوو کمان جانتایه کمان هه یه و چرایه ک

ئه و ده روا

من دیمه وه

من ده رۆم

ئه و دیته وه

من و مه نفا هه میشه

له سه ری کۆلندا یه ک ده بینین [دلا ۲: ۲۴۷].

۵- دلته نگی و ته نیایی به رۆکی ئه م مه سافیره ی گرتوو و له زۆربه ی کاته کاندای بۆ ئومیده و تووشی په شینی و ئاومیدی ده کات، هه رچه نده دیمه نی جوان و سه رنچرا کتیش ده بینیت و تیکه ل به سه ر شتیکی به هه شت ئاسا ده بیت، به لأم هه ر دلته نگه و خه م و خه فه تیک له ناخ و هوشیدا یه و ئارامی ئۆقره ی لیبیره و ناتوانیت بخه وئ، ئه مانه ش یه کیکن له سیماکانی نۆستالژیابوون، که له ئه نجامی (دووری له و لات و مأل و شوین و نامۆبوون له کۆمه لگا و ته نانته خودی مالی خۆت دروست ده بیت و دلته نگیه ک تیکه ل به ئاره زوو هکانی مرۆف ده بیت. که سی نۆستالژی و غه ریه له هه موو که سی ک زیاتر ئاگاداره له نیوان ئه و شتانه ی، که دیارن به بینین و ئه و شتانه ی که هه ن، به لأم به چا و ناییندرین). [سۆران مامه ند: ۴۴].

(سوه راب) هه ست به ته نیایی ده کات و له شیعری (به باغ هه م سفرا ن - بۆ باخی هاوسه فه ران) دا ده لیت:

در ابعاد این عصر خاموش

من از گعم تصنیف در متن ادراک یک کوچه تنهاترم.

بیا برایت بگویم چه اندازه تنهایی من بزرگ است.

و تنهایی من شبیخون حجم تو را پیش بینی نمی کرد.

و خاصیت عشق این است. [سوه راب: ۲۳۹].

له به شیکی (موسافیر) یشدا ده لیت:

غروب بود.

صدای هوش گیاهان به گوش می آمد.

مسافر آمده بود

و روی صندلی راحتی، کنار چمن

نشسته بود:

"دل مر گرفته،



دلم عجب گرفته است. [سهراب: ۱۹۹].

(دلاوهر قهره داغی) ش موسافیره و دلته نگه و ده لیت:

دهرۆم و غه می گه یشتنم نییه  
 دهرۆم و كهس چاوه پریم نییه  
 بۆ تۆیه ئازیز ئەم گۆرانییهی..... كه به زوبانیکی ترو  
 له زه مه نیکی تردا ده بیژرئ  
 ئازیز بۆ تۆیه ئەم گۆرانییه  
 بۆ تۆیه

گۆرانی نائومییدان [دلاوهر قهره داغی، ب: ۸۵: ۲]

له كۆپله یه کی تردا ده لیت:

هه ست ده كه م له موسافیرێك ده چم  
 كه هه ر به راستی بیه وئ  
 بۆ جیگه یه کی دی بروا  
 له موسافیرێکی جیددی  
 به خه و نی غه ریه وه  
 موسافیرێکی  
 خه یالپلاو و  
 كوژراو و  
 خاكه پا  
 كه هۆن هۆن

خوینی بالنده یه کی دلته نگه له بهر ده روا! [دلاوهر قهره داغی، ب: ۲: ۲۵۷].

۶- گه پانه وه بۆ سه رده می مندالی و گپانه وه و وه سفکردنی یاده وه ریه كان: ئەمه ش به نۆستالژیای تاكه كه سی ناوده بریت و شاعیر و نوسه ران گرنگی به ماوه یه کی زه مه نی له ژیان و به سه رهاته كانی ژیا نی خو یان ده دن و له به ره مه كانیا ندا په نگه ده نه وه [سۆران مامه ند: ۵۲]، و دلخۆشی و ئاسووده بوونی سه رده می مندالی، هه میشه له خه یال وه ك فیدیۆیه ك دیته وه به رچاویان و وینای ده كه نه وه. بۆ نموونه:  
 (سهراب) ده لیت:

سفر مرا به باغ در چند سالگی ام برد  
 و ایستادم تا

دلم قرار بگیرد، [سهراب: ۲۰۸].

له به شیکی شیعری (صدای پای اب - دهنگی پێ ی ئاو) باسی ژیا نی رابردووی و ده گه رپته وه و ده لیت:

پدرم نقاشی می کرد  
 تار هم می ساخت، تار هم می زد.  
 خگ خوبی هم داشت.

باغ ما گره سایه دانایی بود.

باغ ما جای گره خوردن احساس و گیاه،

باغ ما ننگه بر خورد نگاه و قفس و آینه بود.

باغ ما شاید، قوسی از دایره سبز سعادت بود. [سهراب: ۱۷۷].



(دلاوهر قهره داغی) زۆر گێرانهوهی سهردهمی مندالی له دهقه كانیدا دیاره بۆ نموونه:

ئهمهش دوكانه كهی حاجی مورادی قهرسیله

كه منالیی ئیمه ی رهفه به رهفه

له و پاكهت و قووتوانه دا ئه رشیف كرد

كه پرپوون له نوقلی مینۆ و له پسیكتی زهره و

له خه یالی ترش و شیرین

ئێواره یه كه له و ته له فزیۆنه بچووكانه دا

كه له حه جه وه

به دیاری بۆ ههر یه كێكمانی هه نایه وه بۆنی زوه د و بۆنی به ردی رهش و

بۆنی رێگه دووره كانمان هه لمژت [دلاوهر قهره داغی، ب ۲: ۳۱۳].

۷- وێنه ی شیعی: له دهقه شیعییه کانی ههردووکیان وێنه ی جوان و سه رنجراکیش ده بی نرین، به لام وێنه شیعییه کانی (سوه راب) له پووی واتاوه قوولترن و وێنه شیعییه کانی (دلاوهر قهره داغی) یه وه سفی وردتریان ئیدایه. (سوه راب) له شیعی (صدای دیدار- دهنگی دیدار) دا چه ن دین وێنه ی جوانی کیشاون و ده لیت:

با سبد رفتم به میدان، صبح گاهی بود.

میوه های آواز می خوانند.

میوه های در افتاب آواز می خواندند.

در طبق ها، زندگی روی کمال پوست ها خواب سگوح جاودان می دید.

اضطراب باغ ها در سایه هر میوه روشن بود.

گاه مجهولی میان تابش به ها شنا می کرد.

هر اناری رنگ خود را تا زمین پارسایان گسترش می داد.

بینش هم شهری، افسوس،

بر محیط رونق نارنج ها خگ مماسی بود. [سوه راب: 260].

شیعره که چه ن دین وێنه ی لیکدراون به یه که وه واتای قوولیان له خو گرتووه .

(دلاوهر قهره داغی) یه له شیعی (به یاز) دا وێنه یه کی جوانی کیشاوه و ده لیت:

ریشوله کان لو دووراییرا هه لئیشتوون

زۆر غه مگینتر له ئاسایی دیارن

بیرم نییه

له چیی ده چن

رهنگه له به یازگه لێك ره شنووس

كه به ته لفووییه کی زۆر كوون نووسرابن

كه سێك جانتای داده ن و

به رامبه رم داده نیش

ده كه وینه قسه و

له قسه كانیدا سووسه ی ته وه ده كه م

له جیگه یه کی دوور گه راپیتته وه و

به نیازین له یه كه مین شاری سه ر رێگه دابه زئ





## به یانییه کی زۆر زوه

### به فریکی زۆر باریه

#### به ریکهوت

#### له قاوه خانیه کی زۆر چۆل داده نیشم

#### سهرداده گرم

له دلو ده نوڤرم و تو ده بینم [دلاوه ر قهرداغی، ب ۲: ۳۵۳].

شیعره که پره له وینهی جوانی سه رنجراکیش و زۆر به وردی وینهی نه و دیمه نانهی کیشاون، که بینونی.  
**۸- ده قئاوێزانی:** هونه ریکی شیعری دیاری تره لای نه دوو شاعیره، نه مهش بو نوێکاری و نه و تیهزین و دیده یان ده گه رپهته وه، که به رامبه ر نه ده بیات و که سایه تی... هتد هه یانه، ((ده قئاوێزان واده کات بونیاتی ده ق کراوه و جوولاو و نوێکار بیته)) [محمد عزام: ۳۱]، (قورئان، میژوو، نه ده بییات) سه ره کیتیرین نه و سه رچاوانه ن، که هه ردوو ک شاعیر چه ندین که سایه تی و چیرۆک و ناویان لیه ره گر توون و ئاوێزانی ده قه کانیا ن کردوون، به لام لای (دلاوه ر قه رده اغی) ده قئاوێزانی نه ده بی و قورئانی زیاتر به رچاو ده که ویت.  
 (سوه راب) له به شیکی شیعری (موسافیر) دا ده لیت:

#### کنار راه سفر کودکان کور عراقی

#### به خط "لوح حمورابی"

نگاه می کردند. [سوه راب: ۲۰۹].

ئاماژه ی به عیراق وه ک لانکه یه کی میژوو یی و پو شنبیری کۆن و ناوی (یاسانی حامورابی) هیناوه و ئاوێزانی شیعره که ی کردووه، که کۆنترین یاسا کانی جیهانن.  
 قورئان بو ته سه رچاوه ی ده قئاوێزانی شاعیر و له به شیکی تری (موسافیر) دا ده لیت:

#### وای تمام درختان زینت خاک فلسطین

#### وفور سایه خود را به من خطاب کنید،

#### به این مسافر تنها، که از سیاحت اطراف "طور" می آید

#### واز حرارت "تکلیم" در تب و تاب است.

#### ولی مکالمه، یک روز، محو خواهد شد

#### و شاهراه هوا را

#### شکوه شاه پرکهای انتشار حواس

سپید خواهد کرد [سوه راب: ۲۱۲].

شاعیر چه ندین وشه ی به کاره پناوه، که ئاماژه ن بو چه ندین ئایه تی قورئانی پیرۆز وه ک: دره ختانی خاکی فه له ستین مه به ستی داری زه پتونه و (طور) نه و کیه بوو، که موسی پینغه مبه ر (س.خ) تیدا قسه ی له گه ل خوای گه وره کرد و خوای گه وره خوای گه وره له چه ند ئایه تیکی قورئانی پیرۆزدا باسب کردوون و ده فه رموویت: (( وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونَ ﴿١﴾ وَطُورِ سَيْنِينَ ﴿٢﴾ )) [قورئان: ۵۹۷]. پینغه مبه ر (موسا) نازناوی (ته کلیمه) وانا قسه ی له گه ل خوای گه وره کردووه، وه ک له قورئانی پیرۆزدا باسکراوه: (وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا (164)) [قورئان: ۱۰۴].  
 (دلاوه ر قه رده اغی) ده لیت:

#### کاتی نه وان

#### پیشوکی (کتیبی شیعره) که ی نه رستویان

#### ده دراند

#### مام زۆراب

ده نک ده نک میوژی ده کرده زاری زه ریاوه [دلاوه ر قه رده اغی، ب ۱: ۱۰۶].

نه رستو و کتیبی شیعره و مام زۆراب نه ناوانه ن، که شاعیر له بواری پو شنبیری وه ریگرتوون و ئاوێزانی ده قه که ی کردوون. (قورئان) یشی وه ک سه رچاوه یه کی ئایینی به کاره پناوه بو وه رگرتی ئاماژه کان، وه ک:

#### تۆم بینی



به لأم نه متوانی بتناسمه وه  
 به فرینی تهیره کانا زانیم تۆیت  
 تۆ ..تۆ  
 به سه ری پراوی ئیسماعیل دا  
 زانیت  
 منم... من  
 م...  
 ن!  
 چۆنیت براده ر  
 تا من ده چمه ژوورئ  
 ئەمانه ته کان ده گه یه نم  
 تۆزێک باراناو  
 بۆ تهیره ن ئەبا ییله گونا هه کانی  
 سه ر شان و مل و سه رم  
 رۆبکه ن [دلاره ر قه ره داغی، ب: ۱۲۱: ۲].

شاعیر سوودی له چیرۆکی تهیره ن ئەبا ییل و سه ربپینی پیغه مبه ر ئیسماعیل (س.خ) بینبوه و وینه و واتای شیعره که ی پخ پازاندۆته وه.  
**۹- کۆکردنه وه ی دژه کان:** تاییه تمه ندیه کی تری ئیو ده قه شیعریه کانه، چ وه ک زاراوه چ وه ک وانا، ئەم تاییه تمه ندیه وینه شیعریه کان و واتایی ناو ده قه کانیان قوولتر و فراواتر کردوون، بۆ نمونه: (سوه راب) ده لیت:

در تاریکی بی اغاز و پایان  
 دری در روشنی انتقارم روید.  
 خودم را در پس در تنهای نهادم [سوه راب: ۸۶].

هه ردوو دژه کانی بچ سه ره تا و بچ کۆتایی له تاریکاییدا کۆکردوونه ته وه.

شیعری (نزدیک دورها- نزیك دوره کان) کۆکردنه وه ی دژه کانه له گه ل یه کتر و ده لیت:

زن دم درگاه بود  
 با بدنی از همیشه.  
 رفتم نزدیک:  
 چشم، مفصل شد.

حرف بدل شد به پر، به اشراق.

سایه بدل شد به افتاب. [سوه راب: ۲۸۷].

شاعیر به کۆکردنه وه ی دژه کان نزیك و دوور و سیه ر و هه تاوی کۆکردوونه ته وه.

(دلاره ر قه ره داغی) له چه ندین ده قدا دژه کان لیکنزیك ده کاته وه و ده لیت:

وهختی چراکه ی داگیرساند

هه وره بروسکه یه کی لی که وت

به ئەسپایی

دهنگی خوینتیکی

سپیی... سپیی

لی ده چۆرا [دلاره ر قه ره داغی، ب: ۲۰۸: ۱].

خوین و سپی پیکه وه کۆکردوونه ته وه.



**رهسمى گۆرانییهك بکیشه**

رەش و سپی

که وانهیهك بۆ گومان بکهوه

فاریزهیهك له بهردهم غه ریبیدا دانئ

خه تیکى مۆر

به ژیر ته نیایدا بیته

که رویشکیکی په مهبی

له بۆسهی گێزه ریکدا بخه رسته وه

ئاویک له کاتی ئاوردانه وه دا

ئیعرا بکه. [دلاوه ر قه رده داغی، ب ۱:۱۷۸].

شاعیر له م دهقه شدا چه ن دین دژی به په که وه کۆکردوونه ته وه، وهک: رەش و سپی، که رویشکی په مهبی، ئاو ئیعرا ب به که.

**۱- تیرامان و دیدگای نوی:** بۆ چه مکی ژیان، پرودا وه کانی ژیان و سروشت و بوونی په یامی مرۆفانه په کینکی تره له و خالانه ی لای هه ر دووک شاعیر

ده بینرین، بۆ نمونه:

(سوهرا ب) له شیعری (اب) دا ده لیت:

اب را گل نکنیم:

در فرودست انگار، کفتری می خورد اب.

یا که در بیشه دور، سیره یی پ رمی شوید.

یا در آبادی، کوزه یی پر می گردد.

اب را گل نکنیم:

شاید اب روان، می رود پای سپینداری، تا فروشوید اندوه دلی.

دست درویشی شاید، نان خشکیده فرو برده در اب. [سوهرا ب: ۲۱۹].

شاعیر په یامیکی زۆر پیرۆزی مرۆفایه تی ده گه بییتیت، با له بهر خاتری زینده وه ریکی وهک کۆتر و په نگاله و دار سپینداریک ئاو، که سه رچاوه ی ژیا نه پیسی

نه که ین، به خاوی بیه لینه وه نه وهک مرۆفیک له شار و شوینیکی تر کاری پ ب بیت، نهک ئاو هه ر پ یویستییه کی تری ژیا ن ژینگه، هه وا... هتد بۆ به هه ده ری

بده ین ده بیت چاکه و خۆشی و ته ندروستی که سانی تریشمان بویت، له خه می مرۆفایه تی دا بین.

(دلاوه ر قه رده داغیش) له شیعری (په یامیکیش به رپوهیه) دا جوانی و خۆشی ته به خشیت، په یامیکی مرۆفانه ی هه لگرتووه و دلّی هه مووان خۆش ده کات و

ده لیت:

رۆژێ دیم و په یامیک ته هینم.

نوور ته رپژمه ناو ده ماره کانه وه

هاوار ته که م: ته ی ته وانه ی زه میله کانتان پر خه ونه!

سپۆم هیناوه، سپۆه سووره ی خۆر

دیم گوله یاسه مین ته ده م به گه دا

گواره یه کی دیکه ته که مه گوپی ئافره تیکی جوانی گۆل

له کۆتایشدا ده لیت:

کۆلاره کان به ده م "با" وه ته ده م.

گۆلدا نه کان ئاو ته ده م.

دیم له به رده م ته سپه کان و گاکاندا

عه له فی سه وزی دلنه وایی رۆته که م.

سه تله شه ونم ته هینم بۆ ماینه تینوو هکان.

میشه کان له که ریکی په ککه وتهی سه ر ئی ده رته که م.

دیم به هه ر دیوار یکدا میخه کیک، ته پروینم.

له به ر هه ر په نجه ریه کا شیعریک ته خوینمه وه.

هه ر قه له ره شه و دارکاژیکی پێ ته به خشم. [دلاوه ر قه ره داغی، ب ۱:۱۰].

۱۱- هاوپی بوون له گه ل شاعیرانی ئافرهت: ته گه ر (سوه راب) شیعری بۆ مه رگی (فه روغی فه روخزاد) نووسییت،

دوست

بزرگ بود

و از اهالی امروز بود

و با تمام افق های باز نسبت داشت

و لحن اب و زمین را چه خوب می فهمید.

صداس

به شکل حزن پریشان واقعیت بود.

و پلک هاش

مسیر نبض عناصر را

به ما نشان داد.

و دست هاش

هوای صاف سخاوت را

ورق زد

و مهربانی را

به سمت ما کوچاند [سوه راب: ۲۲۴].

ته و (دلاوه ر قه ره داغی) یش شیعری بۆ هه ردوو شاعیری ئافرهتی کورد (نه زه ند به گیخانی و که ژال ته حمه د) نووسیوه.

سۆلۆیه که به چه لۆ بۆ که ژال ته حمه دی هاوپی و شاعیر

بمبه ره وه ماله وه

لای په نجه ره که وه،

تۆ لای په نجه ره که وه دانیشه

لای په نجه ره ی فرین،

لای په نجه ره ی شیعر،

لای په نجه ره ی روانین

له ویدا دانیشه و په یتا په یتا

شارانم پیشانده... کۆلانه کانم

بۆ شه رحکه

بۆم باسکه: چۆنیه تی په نگی خۆر

له حزه یه که به ر له پژان

بۆم باسکه چۆنیه په نگی فرین

له حزه یه که به ر له پیکران [دلاوه ر قه ره داغی، ب ۱:۳۵].



**۱۲- قوتابخانه:** ئەو شوێنە، که له چەندین دەقی شیعری (دلاوهر قهره داغی) باسکراوه و هۆکاری ئەو هەش دەگەرێتێتهوه بۆ ئەو خۆشهویستییهی بۆ قوتابخانهی هه‌بووه و ده‌لیت: (من به پێچه‌وانه‌ی زۆر له منداڵان بێ ئەندازه چاوه‌ڕێی ئەو ساته‌وه‌خته‌بووم، که له قوتابخانه ناونوس ده‌کریم و ده‌بمه قوتابی. حالی حازر به‌شیکێ زۆری ئەو حه‌زه ساته‌وه‌ختیه ده‌گەرێتمه‌وه بۆ خولیاي من بۆ ده‌رچوون له چوارچۆیه‌ی ماڵ و کۆلان و خۆکردن به‌ فه‌زایه‌کی جیاواز و به‌رفراواتر)) [دلاوهر قهره داغی، گ. پامان: ۹]. ئەو فه‌زایه چەندین شتی هه‌مه‌جۆر و په‌نگاو په‌نگی تێدا به‌ و شاعیر زۆر به‌ وردی و جوانی وه‌سفیان ده‌کات و چەندین یادگاری خۆشی له‌ گه‌ڵاندا تۆمارکردوه، هه‌موو کات و ساتیکێ ناو قوتابخانه‌ی بێر ماوه‌ وه‌ک ده‌لیت:

### له به‌یانیه‌کی ئاسایی

له یه‌که‌مین به‌یانیه‌ی چوون بۆ قوتابخانه و

به‌یانیه‌ی خۆکردن به‌ هۆلی یه‌که‌مین تاقیکردنه‌وه‌دا و

له یه‌که‌مین به‌یانیه‌ی عاشق بوون

له رۆژیکێ خۆشدا ده‌گه‌رێتمه‌وه [دلاوهر قهره داغی، ب ۳: ۲].

وێنه‌ی دیمه‌تیکێ تری ناو مه‌کتبه ده‌گه‌رێت و ده‌لیت:

به‌رێوه‌به‌ر

به‌رێوه‌به‌ری قوتابخانه

هاواری کرد:

دوو دوو پیز بن

من له ناکاوێکرا ترسام

په‌له‌په‌ل... به‌ هه‌له‌داوان

له قوتبی باکووره‌وه فریم و

گورج له تهنیشت تۆوه

راوه‌ستام. [دلاوهر قهره داغی، ب ۷۸: ۲].

### ئه‌نجام

توێژینه‌وه‌که‌مان گه‌یشتۆته ئەو ئەنجامانه‌ی خواره‌وه:

۱- نوێگه‌ریبوون و کاریگه‌ریبوونی (دلاوهر قهره داغی) ی شاعیر به‌ ده‌قی ئەده‌بی جوان و سه‌رنج‌پاکیش و ئاواره‌بوونی بۆ چەند ولاتیك و زانینی زمانی جیاواز، ئەو که‌ناله سه‌ره‌کیانه‌ن، که کاریگه‌ری (سوه‌راب) یان بۆ سه‌ر شاعیر دروستکردوه. کایگه‌رییه‌کانیش له‌ پرووی فۆرم و دیوی ناوه‌وه‌ی ده‌قه‌کانی په‌نگیانداوه‌ته‌وه.

۲- له‌ پرووی قه‌باره‌وه زۆربه‌ی ده‌قه‌کانیان درێژن به‌لام (سوه‌راب) ده‌قی کورتی که‌من لای (دلاوهر قهره داغی) ۹ چەندین ده‌قی فۆرم کورت ده‌بینرێن.

۳- هه‌ردووکیان خاوه‌ن زمانیکێ شیعری تۆکه‌مه و به‌رز له‌ گه‌ڵ هه‌بوونی خالی جیاواز و هاو به‌ش.

۴- سه‌فه‌رکردن یه‌کیکه‌ له‌ خه‌سڵه‌ته‌ که‌سییه‌کانی ئیو ده‌قه شیعرییه‌کان و موسافیریک بوونی هه‌یه و ئەو موسافیره‌ش به‌رده‌وامه له سه‌فه‌رکردن ئەگه‌ر به‌ خه‌یالیش بێت، زۆربه‌ی کاتیش دلته‌نگه و ده‌گه‌رێته‌وه بۆ منداڵی و باس له دیمه‌ن و پروداوه‌کانی پاربدوو ده‌کات.

۵- وێنه‌ی شیعری لای هه‌ردووکیان سیما و تابه‌تمه‌ندی ژیانی تابه‌تی و مۆرکه که‌سییه‌کانی وه‌رگرتوه.

۶- ده‌قئاویژانی لای (سوه‌راب) که‌متره و لای (دلاوهر قهره داغی) ئەده‌ب بۆته سه‌رچاوه‌ی وه‌رگرتن بۆ ئاویژانکردن له‌ گه‌ڵ ده‌قه‌کانی.

۷- کۆکردنه‌وه‌ی دژه‌کان و بوونی دیدگا و تێروانیی نوێ بۆ ژبان و په‌یامی مرۆفانه لای هه‌ردووکیان ده‌بینرێن.

۸- هاوڕیه‌تی له‌ گه‌ڵ شاعیره‌ ژنه‌کان و نووسینی ده‌ق بۆیان له ده‌قه‌کان دیارن.

۹- قوتابخانه یه‌کیکه‌ له‌ شوێنه تابه‌تانه‌ی، که لای (دلاوهر قهره داغی) زۆر باسکراوه .





النتائج التي توصل إليه في مجموعة نقاط، و في النهاية تم إظهار المصادر و المراجع و ملخص البحث باللغة العربية والإنكليزية. الكلمات المهمة: الشاعر، المقارن، التأثير، القناة، النص الشعري.

## **Dlawar Qradaghe and Suhrab Sephare in a comparison circle**

**Assistant Professor, Dr. Safya Muhammed Ahmed**

**Department of Kurdish Language, College of Basic Education/University of Raparin**

### **Abstract**

Every literary text has its own specific characteristics and features which are directly related to author's life, writing style, and the era in which the text was written or made. Therefore, similar or different texts can be found in a specific era, in spite the fact there are shared features.

Comparative study scholars and approaches had identified a various reasons and channels which were the source of emergence and development of writers' literary texts. This can occasionally, or almost all the time, be apparent and these results were obtained via surface structure and content analysis of the texts by scholars and critics of the field. The writer can never avoid being influenced by and away from the surrounding psychological, literary and intuitive literary streams.

In the current study, the researcher, through analyzing and deep insights into the two writers' texts, could gain a group of significant and substantial results and arrive at fundamental conclusions in the field. Without discussion and recourse to the tenets of comparative literature and to be away from theoretical approaches, the writer, in a scientific abstract way, attempted to discuss the two main important points which made the innovative Kurdish poet (Dlawar Qaradaghe) be influenced by the Persian writer (Suhrab Sephare). First, the writer discussed the channels and reasons which became the source of creation and transformation of the impact. Secondly, the signs and features which reveal the impact of Suhrab on Qaradaghe found in both content and surface structure of Qaradaghe's poems. To this end, the writer consequently selected some texts from the work of both poets and compared them.

The study stated the obtained results in some points and finally, the reference list, the research abstract in Arabic and English are also provided.

**Key Words: the poet, comparison, influence, channel and poetic texts.**